

25.69x33.88	31	8	עמוד	כותרת	מקור ראשון - כותרת	03/11/2010	24765875-4
80039							

שופטת בית המשפט העליון בדימוס דליה דורנר:

"כליאת ההורים בפרשת עמנואל היתה טעות"

תחת הכותרת "בין קודש לחוק", עסקו משפטנים ומומחים למגזר החרדי בהתנגשות בין החרדים לבית המשפט העליון בכנס מיוחד שנערך בבר אילן. מומחים רבים ציינו, כי האפליה בין תלמידים אינה רק נחלת המגזר החרדי וכי בג"ץ לא יחנך את החרדים על ידי הפעלת כוח. פרופ' מאוטנר: "צעדי הענישה שבהם נקטו שופטי בג"ץ רק הביאו לכישלון מיגור ההדרה והאפליה של הבנות הספרדיות"

מימין לשמאל: הרב שי פירון, יהודה פינסקי, יצחק ויינברג, ד"ר יוסי דהאן, ד"ר אורלי בנימין, יואב ללום

אורי ישראל פז

«האם פרשת עמנואל היתה קו פרשת מים בהתנגשות בין הציבור החרדי לבית המשפט העליון, היא רק אחת מהשאלות המעניינות שעמדו במוקד יום הדיונים האקדמיים שנערך השבוע באוניברסיטת בר-אילן. בכנס 'בין קודש לחוק' הועלתה ביקורת עניינית נוקבת משורה ארוכה של אנשי מחקר בתחום המשפט, הסוציולוגיה והאנתרופולוגיה על פסיקת שופטי בג"ץ והתנהלותם בפרשת האפליה העדתית והדתית בבית הספר לבנות "בית יעקב", ביישוב עמנואל שעיצומה במשלוח הורי הבנות לבית הסוהר במפגן ראווה של מאות אלפים וסיומה בהקמת המסגרת המפלה כבית ספר פרטי לא מתוקצב על ידי משרד החינוך.

"הפרשה הזו יצרה לראשונה עימות חזיתי בין הסמכות הדתית לבין הסמכות הממלכתית של המדינה", אמר פרופ' אריה רייך, דיקן הפקולטה למשפטים בבר-אילן. "יש החושבים שהעימות היה מיותר ולא ברור מי היה המנצח. אין ספק שהפגנות החרדים עם גיבורי הקהילה שהולכים לכלא על אמונתם היוו חזיון לעמדה הלא-מכירה בסמכות שיפוט המדינה, אך המדינה אכפה את

יכול בכוח הזרוע לגרום להורים בעמנואל ולציבור החרדי להפנים כי מדובר באפליה פסורה. כאשר לוקחים את מכלול הנסיבות של הפרשה בחשבון, קשה לראות כיצד ההחלטה לאכוף את פסק הדין במאסר ההורים היא בגדר 'סעד למען הצדק' שעליו אמון בג"ץ". גם ד"ר עדי אייל, מאוניברסיטת בר-אילן סבור כי "השופטים טעו כשניסו לפתור

מיה אין כלים טובים להעריך את ההשלכות החברתיות של פסקי הדין".

הפרדוקס מובנה בפסיקת בג"ץ

הרצאתו של ד"ר דן גבי תון מהחוגים חינוך ומשפטים באוניברסיטת תל-אביב הפכה למעין 'אתגרת קומית' לקהל שנכח בכנס. "בג"ץ פסק שמי שטרות החינוך נוגעות לעולם

"בג"ץ אינו יכול בכוח הזרוע לגרום להורים בעמנואל ולציבור החרדי להפנים כי מדובר באפליה פסולה. כאשר לוקחים את מכלול הנסיבות של הפרשה בחשבון, קשה לראות כיצד ההחלטה לאכוף את פסק הדין במאסר ההורים היא בגדר 'סעד למען הצדק' שעליו אמון בג"ץ"

את הסכסוך כולו, במקום לפתור את סוגיית אפליית הבנות הספרדיות שלשמה פנו אליו... התערבות המדינה, גם אם היא מוצדקת, לא חייבת להיות בדיכוי מוחלט של הצד השני, בהשחרתו ובתיאור מניעיו כפסולים". ואילו פרופ' ברק מדינה, דיקן הפקולטה למשפטים באוניברסיטה העברית, סבור כי "לשופטים ולאנשי האקד-

סמכותה ולא נרתעה". לדעת ד"ר אביעד הכהן, שייצג את עמותת 'נוער כהלכה' בפרשה, "התופעה של מכסות לתלמידים ותלמידות מזרחיים מטרידה גם את הציבור החרדי, ובג"ץ יכול לשמש 'חולץ פקקים' לציבור החרדי בסוגיות כאלה". מנגד, הסביר ד"ר שוקי שגב, מהפקולטה למשפטים במכללת נתניה כי "בג"ץ אינו

ראה הכי יעיל - ענישה פלילית - כאשר היא מופעלת על פרי קטיקות תרבותיות ודתיות, הוא לא יעיל. על הסקאלה הזו בג"ץ בפרשת עמנואל הגיע מהר מאוד לענישה פלילית, וראינו את האסון הזה לנגד עינינו".

התרפסות הספרדים בפני האשכנזים

האם ההורים בבית הספר בעמנואל הם גזענים או שמידת הדתיות של הבנות הספרדיות לא מספיק טובה בעיני הורי בנות המגמה החסידית-האשכנזית, שאל חיים זיסוביץ' בשולחן העגול שנערך בסוף היום את יואב ללום מעמותת 'נוער כהלכה'. "החברה החרדית איננה גזענית, אבל יש אנשים שגוזרים את הקופון כשלא מקבלים בנות ספרדיות ובכך נחשב המוסד החינוכי שלהם לאליטיסטי, שאפילו בנות של אנשי ש"ס מבקשות להתקבל אליו", הסביר ללום. "כואב לי עליך יואב כהורה, שאתה מצפה להיכנס למוסדות חינוך אשכנזיים שלא רוצים אותך", הטיח מנגד בללום הרב שי פירון, יו"ר עמותת 'הכול חינוך'. "מה זה אומר עליכם כקהילה ועל הת-

שווינויים". על התעלמותם של שופטי בג"ץ מהמציאות העובדתית בפרשת עמנואל עמד פרופ' מני מאוטנר, מומחה לתורת המשפט באוניברסיטת ת"א. לדבריו, "יש מתח בין הגלוי לעין לסמוי מהעין. ברובד הגלוי, יש אפליה בוטה של תלמידות מזרחיות. ברובד של מתחת לפני השטח, טוענים החרדים שיש הבחנה על בסיס של רמת דתיות. בג"ץ לא פעל באופן של 'הרמוניזציה' של חשד' ולא בחן את הסמוי מהעין, אלא מיהר לעבור על פני הסוגיה הזו". מאוטנר מזהה בפרשת עמנואל את ההתנגשות בין שתי התרבויות, החרדית והחילונית, ביחס לפרקטיקה הלימודית. "מכיוון שהחשיבות שמייחסים למונח הזה כה שונה, המפגש הבין-תרבותי הזה לא יכול להיגמר אלא בתאונה".

לדברי מאוטנר, צעדי הענישה שבהם נקטו שופטי בג"ץ רק הביאו לכישלון למיגור ההדרה והאפליה של הבנות הספרדיות. "הניסיון ההיסטורי מראה שברגע שמדינה מנסה לשרש פרקטיקות בדרך של פעולה פלילית - זה תמיד מסתיים בכישלון חרוץ", אמר פרופ' מאוטנר. "מה שני-

פיסה הדתית שלכם?!" נציג ההורים במגמה החסידית שנכנסו לכלא, יצחק וינב' רג, הודה בדיון כי ייתכן והקריטריונים לקבלה למגמה החסידית מזעזעים בעיניים זרות. "אצלנו החינוך מתחיל בבית, בניגוד לכל המקומות האחרים שבהם זורקים את הילדים לבית הספר שיעשו איתם מה שרוצים. כשיבג"ץ מתערב בחינוך החרדי הוא לא מבין אותנו בכלל איך אנחנו מחנכים את הילדים. בעיתונות שלנו אין אונס, אין רצח ואין גניבה. ככה אנחנו מגדלים ילדים בחממה".

הרב פירון אף טען כי "אנחנו עושים עבודה קלה כשמדברים רק על חינוך החרדי בדיבורנו על האפליה. מעיסוקי המקצועי, מערכת המיונים בתיכונים ברמת גן לא עומדת בהתאם לקריטריונים של החוק הישראלי, כי היא עושה את זה לפי ציור נים ומדרים אחרים. אבל בגלל שמדובר באוכלוסייה עם קווי לבוש מסוימים, נמנענו מלכנות אותם בתופעה של גזענות. הבה ולא נעסוק במצב שווא כאילו החברה הישראלית היא חברה בריאה ונטולת הדרה ואפליות, ורק נותרו 'אנשים חשוכים'

24765886-6	03/11/2010	מקור ראשון - כותרת	עמוד 8	32	12.78x33.84
80039					

השופטת בדימוס דליה דורנר. "לא אהבתי שבג"ץ הוציא פקודת מאסר נגד הורי התלמידות. זה עניין קיצוני"

”פרופ' מאוטנר: "הניסיון ההיסטורי מראה שברגע שמדינה מנסה לשרש פרקטיקות בדרך של פעולה פלילית - זה תמיד מסתיים בכישלון חרוץ"

רדי - ואם יתברר שכן, ברור שלא נוכל להמשיך לתקצב את החינוך החרדי". שופטת בית המשפט העליון בדימוס דליה דורנר הגיבה לפאנל שהתנהל באומרה: "לא אהבתי שבית המשפט הוציא פקודת מאסר נגד ההורים. זה עניין קיצוני. אך השופטת דורנר גם דחתה את טענת נציג ההורים וינברג שבפרשת עמנואל הייתה התנגשות בין החוק למצוות התורה, ולכן יש לדחות את צו הבג"ץ. "לא מדברים פה על איסור והיתר או כשרות", היא אמרה, "אלא האם מקבלים בתלביית הספר. כשיש סירוב המוני, זה רע מאוד. כי אם כל קבוצה תרצה לקיים מה שהיא רוצה ולא פסקי דין של בית המשפט - אנחנו נתפרק ולא תהיה יותר מדינה".

נים של תרבותיות פנימית בתוך החברה הישראלית. המדינה מאפשרת להם את ההתפצלות ובכך יצרה לעצמה את היכולת לתת מענה לכל סוגי החינוך. והשאלה היא מה רמת המחויבות של המדינה תקציבית לכל המוסדות האלה? האם לכל רסים שרוצה להיפתח המדינה חייבת לחלק כסף? שר החינוך גדעון סער העמיד בכל הדיונים בחצי השנה האחרונה את השאלה הזאת במרכז". פינסקי הסכים עם ד"ר דהאן ש"האחריות שלנו כלפי הילדים ולא כלפי מסגרות החינוך", ולי דבריו, המדינה החליטה לאפשר את הייחודיות הדתית הפנימית בתוך בתי הספר, כי יש עוד בתי ספר ייחודיים כאלה וכאלה. לכן מבקר המדינה בודק כעת האם יש אפליה מובנית בחינוך החרדי

תרתי משמע אי-שם בעמנואל, כיחידים על הגלובוס הנוקטים באפליה. אם רוצים באמת להיות לחם באפליה במערכת החינוך בארץ, עלינו לדעת שהיא נמצאת בכל מערכת החינוך. ברור שבאזור שהדירה בו עולה 4 מיליון שקל, אין בעיה של אפליית אתיופים".

את דבריו חזק ד"ר יוסי דהאן, מהמכללה למשפטים ברמת-גן, שאמר כי "יש פה מצג בעייתי של החברה הישראלית שמצאה את החשון המפלה. כל המתמחה בספרות החינוכית יודע שהיתה מדיניות אינטגרציה ובפועל היתה סלקציה בתוך האינטגרציה. בבית ספרו של רון חולדאי היו מגיעים ילדים ומתחלקים בתוך בית הספר. איש לא צייץ ולא גישש אז עתירה לבג"ץ, ויש לי חשד שאם היתה מוגשת עתירה - לא היה קורה כלום. לפני שנתיים יו"ר הגימנסיה בהרצליה החליט שבעקבות התחרות הם ממליצים להימנע מלקחת ילדים מהדרום למרות שזה יעלה להם כסף מיחידת התקצוב - כדי ליצור אוכלוסיה יותר הומוגנית בגימנסיה. אלה שתי דוגמאות, מהמקצועי והכללי. במובן הזה, החרדים הם קצת טיפשים כי הם מצהירים על האפליה הזאת באופן גלוי מדי, ואילו חלק מהאפליה היא ההסתרה במאפיין בלתי רלוואנטי. כשנבדוק את מוסדות החינוך הרבים בארץ מאחורי הבלתי רלוואנטי, יש אפליה רלוואנטית".

המדינה מכירה בסגנונות חינוך שונים

נציג משרד החינוך בפאנל, יהודה פינסקי, עמד על עומק הבעיה שצפה למעלה בפרשת עמנואל. "המדינה מכירה בסגנונות שונים של ייחודיות בציבוריות בכללותו. הציבור החרדי והדתי-לאומי מתפצלים לרסיסים קטנים של סוגים שונים

יואב ללום וד"ר אביעד הכהן. "בג"ץ יכול לשמש 'חולץ פקקים' לציבור החרדי"